

I E L T E A T R E

LES ESTRENES

TEATRE ESPANYOL

La lleona, sainet en tres actes d'Alfons Roure

Inauguració de la temporada amb un sainet que de primer es titulava *La Mercè dels Encants*, i després *La Lleona*, de l'Alfons Roure. Herba a l'entrada, com al Talia, en més quantitat. Garlandes. Enviadriats de marquesina d'estació sobre la porta. Al Paral·lel encara hi ha mal gust.

El teatre d'En Roure és ben definit. Volta sempre el mateix assumpte, amb variants de detall. Conèixer una obra, equival a conèixer tot el seu teatre. El leit-motiv és la mare que es troba abandonada pel seu espòs al mig del carrer o ben a prop i s'ajunta amb un altre, per salvar els seus fills de la misèria. Generalment, i el cas és ben curiós, l'home amb el qual s'ajunta resulta una bella persona, que es condueix com un marit de debò, per no dir millor. Aquest detall és característic al teatre d'En Roure. Entorn d'aquest argument, tipus episòdics, els mateixos, gairebé, a cada obra.

El d'En Santpere a *La Lleona*, és molt semblant al de *La Reina del Mercat*, de la Floristà de la Rambla, etc. El d'En Pedrola, idèntic als que feia En Bergès. El de la Vinyals, igual als que fa a cada obra d'En Roure.

No solament repeteix l'assumpte, sinó els caràcters, i fins, en alguna ocasió, la caracterització. L'Oya n'és un exemple. En Roure és un autor dramàtic de repetició. El descabellament de l'obra és fals. Sembla que l'autor només l'hagi escrita amb la intenció de tocar la flaca sentimental del públic del Paral·lel. Coloca sempre la mare en situació de víctima, tant si té raó com no. Si encara no n'hi ha prou, la fa llençar clams contra les injustícies de la societat que, pobreta, no hi té cap culpa.

La literatura que utilitzen els personatges és adequada al cas. Té ribets de revolucionària. És empedrada de datigüillos i de frases estereotipades de mal fullot. Al segon acte es produeix una disputa violenta entre la mare i el seu amic, en saber aquella que està arruïnat. Heus ací unes de les frases que li diu, amb menyspreu: "M'has tingut només per una màquina de plaer", "The donat la joventut", etc. Com aquestes encara n'hi ha moltes més. Abans de conèixer la seva ruïna, el tenia per un home bo com el pa, pel pare dels seus fills, etcètera. Cinc minuts després d'aquesta escena li troba que és molt bo, i poc després, vol anar-se'n amb l'home despreciable que va abandonar-la per tal que els seus fills puguin acabar la carrera. El bo del cas és que, efectivament, el seu amant és un home que ha pujat els seus fills com un pare autèntic, que adiu els ha fet estudiar una carrera, i que, finalment, si s'ha arruïnat, és precisament per haver-los criat en pla de rics. I la mare, que l'ha instigat a fer-ho, és la qui el recrimina durament.

El teatre d'En Roure és un cercol vicis. I no pot sortir-ne. En intentar-ho, li surt una cosa lamentable, com *La Pubilla de l'Hostal*, amb aquell Cagliostro inefable.

Els actors feren l'obra molt bé. En Capdevila, un dels actors millors de la casa, va fer un pagès molt bo. Va tenir el bon gust de no posar-se barretina. És un actor que a l'Espanyol l'aprofiten poc, i fan mal fet.

La inauguració, un èxit. A totes les obres d'En Roure, el que té més èxit, però, és el públic. Cal fer-ho constar. Més que els actors i que l'autor. Perquè encara que no ho sembli, és el protagonista de l'obra. Una mena de protagonista desconocido.

JAUME PASSARELL

Al Talia s'ha inaugurat la temporada amb *L'Aire de Paris*, vodevil traduït per En Salvador Vilaregut.

El vodevil és una barreja de diàleg enginyós, de situacions complicades o picants, amanides amb una punta de grotesc. El tot, lligat per un argument adequat. N'hi ha d'excel·lents. Alguns d'ells, com *La Presidente*—un chef d'oeuvre del gènere—tenen una gràcia formidable. El que van estrenar al Talia, no és d'aquests, però, en canvi, tampoc és un vodevil. Només ho sembla. És allargassat i és innocent. La novetat que conté—fins a cert punt—són uns personatges nordamericans, que parlen angles xampurrat, entorn dels quals es descabella l'obra.

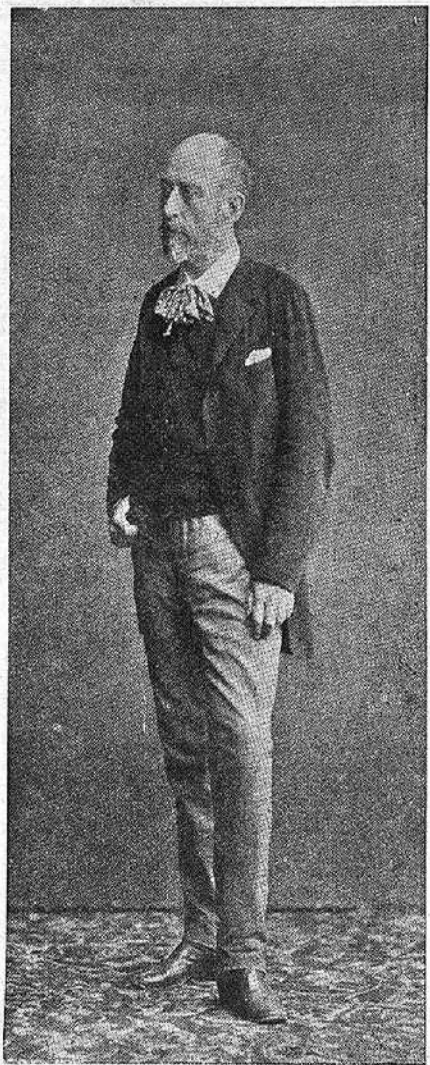
El primer acte és molt llarg. Ho sembla més perquè no és interessant. El segon no és llarg, però també ho sembla. El tercer es veu venir del començament. L'obra, en general, s'arrossega. No és d'envergadura suficient per a la inauguració d'una temporada de teatre.—J. P.

F. SOLER I ROVIROSA

Heus aquí l'artista que, durant molts anys, va projectar, organitzar i dirigir les nostres diversions públiques, les nostres processons cíviques, les nostres cavalcades pels carrers nostres, kermesses pels nostres jardins; els nostres espectacles de teatre.

Barcelona, enriquida per la seva indústria, es preparava a viure d'una manera més moderna. Ja no n'hi havia prou amb aquelles desfilades mitològiques, aquelles pobres exposicions industrials de Llotja ni les minses manifestacions artístiques del convent de Sant Joan; el teatre de Santa Creu, el Principal ja no era suficient per a contenir ni per la mesura ni per la qualitat les generacions d'aleshores.

I el Liceu fou fet. I un cop acabada de posar la darrera pedra les joventuts, dale-roses, glatien per emancipar-se dels costums patriarcal que havien regnat fins

aquell moment. Els calia balls, festes, ostentació de riquesa, prestigi del bon gust. Encara conservaven un no sé què de primitiu en les formes externes de la seva alegria; encara la barrila era l'esbravament d'una joia tocsa pels tallers i saraus. Però al fons de tot això hi havia una voluntat triomfal, una empena, una potència; una enorme vitalitat en suma.

Francesc Soler i Rovirosa era un home d'aleshores. El seu nom va associat al Liceu, el temple cívic d'aleshores; el monument recordatori d'aquells temps; arreu brillava una literatura, una música popular, Clavé, i un teatre autòcton. Les llars dels barcelonins, un cop desvetllat dintre de les seves ànimes l'esperit de societat, conseqüència obligada de la prosperitat i de la pau, començaven a sentir la necessitat de veure's exornats amb luxe i bon gust. Ja no eren l'interior del menestral que guanya. Era el casal de l'home que gaudeix del fruit del seu treball i vol veure cares rialleres al seu voltant que l'ajudin a passar les hores d'un oci ben guanyat.

Soler i Rovirosa va omplir un paper en la decoració de la major part d'aquests interiors; a la seva intuïció d'home dotat per l'art unia una consciència dels seus recursos i un estudi perfecte del bon gust. A més, tenia el temperament d'animador; gairebé diríem que va ser el dictador artístic de totes les exhibicions teatrals del seu temps durant trenta anys. Era enginyosíssim. No solament pintava els decorats, sinó que la seva inventiva li suggeria sempre nous trucs escènics. Encara pels nostres teatres s'usa una màquina per a «fer» el soroll de la pluja ideal per ell. Tothom recorda en *Los hermanos Laroche* aquell efecte sorprenent: entrava un home en escena cobert de neu i al cap de poca estona s'havia fos. La neu era, senzillament, pols de sabó premada. El públic restava bocabadat.

Com a home, Soler i Rovirosa era facciós com tothom del seu temps; però al costat d'això tenia una certa distinció d'esperit que el caracteritzava. Contéu-li del «Gavilán», «La Paloma», «El Caldero»,

sabia alternar la brusquedat de la barrila desenfundada i, al fons, bona i pueril, amb la correcció d'un gentleman.

Ens sembla una les coses més interessants d'aquells temps aquesta necessitat que tenien, tant els nostres artistes de valor més ferma, com els nostres burgesos més venerables, d'esbravar-se unes estones amb aquella mena de gresca gruixuda i quasi brutal.

Era un contrapòsit del Romanticisme que, paral·lelament tots portaven al fons del fons? Entre moltes de les obres seves com a decorador i escenògraf, heus aquí les principals: *Excelsior*, ball de gran espectacle; *De la terra al sol* (un dels seus grans èxits; ¿qui, dels que tenen uns certs anys, no se'n recorda?); *Cain*, melodrama; magnífic truc d'un pont que vola per obra de la dinamita, *La magia nueva*.

Don Carlos, Liceu; *Falstaff*, Liceu (sobretot la decoració del Parc de Windsor); *Nerón* (èxit de l'incendi de Roma i decoració de l'aqueducte romà); *Andrea Chenier* (decoració del tribunal revolucionari); *La Walkyria* (cabana d'Hunting); *Tristany i Isolda*, els tres actes. Són les últimes decoracions que va pintar per al Liceu.

Los héroes del Bruch, melodrama; èxit enorme de la decoració del castell i l'efecte del pres que s'evadeix. Aquesta decoració va salvar l'obra.

En Pólvora, Jesús de Nazareth, *Les monjes de Sant Aymant*, de Guimerà; *Maria de Magdala*, *La Sirena*, de Pin i Soler. Va causar gran sensació el combat naval, el *Bohío de Cárdenas* i *Un fósfor de la costa*. Aquestes decoracions, són unes de més ambient del nostre teatre.

La redoma encantada, màgia d'Hartenbusch. Efectes de la decoració dels terrats madrilenys, de l'assalt d'un castell per un exèrcit de simis i el final de la *Pajarera*.

¿Qui no recorda aquelles apoteosis del *Don Juan Tenorio* de Novetats i Romea?

¿Qui no ha sentit parlar de les seves decoracions de *La Passió* que feien al Liceu?

I, després, tants i tants telons de repertori. La seva tasca és tan important en quantitat com en qualitat.

Ja hem dit que va decorar moltes cases particulars i va conservar els esgrafiats de moltes façanes; és obra seva la restauració, feta a consciència, de la casa núm. 4 del carrer de Sant Pere més alt i els plafons de l'antic cafè de Novetats, que representen vistes d'Espanya.

Va deixar àlbums de caricatures, i dibuixava del natural fins prop de la mort.

ROSSEND LLATES

MUSIC-HALL

Un bon programa a l'Olympia

Circ a l'Olympia. El cartell de la temporada està ple de promeses. Els noms de Grock, el famosíssim clown que donà a Barcelona, amb l'Antonet, els primers passos en forma de la seva carrera; de les foques, admirables, del capità Winston; de la troupe de nanos de Schaeffer, que constitueixen un veritable circ en miniatura; dels trapecistes Marcés, que en els exercicis de barra a barra poden ésser col·locats immediatament darrera del Rainats, són per a contentar el més exigent.

Espereu veure convertides aqueixes promeses en realitats. De moment, el programa inaugural és bo. Poques vegades s'ha donat al nostre públic un programa més complet, més variat; reuneix els elements necessaris per a desvetllar totes les imatges i evocar tots els records que formen la principal riquesa de l'espectador de circ. Poques vegades es podria dir, amb més justesa, que el circ és la síntesi dels jocs del cos i de l'esperit de tots els temps.

Hi ha cavalls d'alta escola, que munta Harry Carré, que pertany a una de les famílies de més tradició al circ. Hi ha pallassos, els Barraceta, que per cert no tenen, pel contrari, cap regust tradicional —aqueix regust que tant ens fa estimar a Seifert o a Béby. Hi ha uns saltadors àrabs que es multipliquen a la pista, amb llur mobilitat i llurs crits. Hi ha un manipulador, Frakson, que treu monedes del nas del primer espectador que li sembla i que, tal com ha d'ésser, al meu entendre, sap desproveir el seu treball de tot encarcament, fent-lo tan simpàtic com àgil. Hi ha uns gladiadors alemanys, els 15 Romanos, que resumeixen, en uns acurats exercicis de mà a mà, la fórmula, tan expandida a llur país, de «Art, força i bellesa»; emmarcat a un escenari, aquest número guanyaria un cinquanta per cent o més. Hi ha també uns patinadors, Brown i Horte, americans, dels quals René Bizet feu el millor elogi en dir que comencen llur número allà on els altres acaben, i continuen!

Com a plat fort figuren, encara, al programa, els trapecistes Météors i el jongleur Piletto. Els Météors fan el treball de mà a mà, com els famosos Codona, admirats en la pel·lícula *Variétés*. El fan amb trapecí oscil·lant; en deixar-se anar per l'espai, el voltador passa del segon portador fixe al primer, i d'aquest al del trapecí oscil·lant, unes vegades tapat d'ulls, altres llençant-s'hi de peus, altres fent un doble salt mortal. Els Météors no tenen l'elegància dels Codona, ni, potser, l'estil finíssim d'aquests, però llur treball és, als meus ulls, igualment emocionant i arriscat. Piletto és del rang de Rastelli, si bé menys variat i sense la seva extraordinària simpatia personal, ni tampoc la seva fantasia, però igualment segur, precís i vistós.

He deixat per al final uns xinos agrupats en rondalla. Són la nota desfavorable del programa. Venir de Xina i sortir amb cua i trajes llampanats per a ballar el xarleston i tocar *El poeta y el aldeano* amb bandúrries!... Això, no! A aquest pas, qualsevol dia veuríem un grup de girls al chor de *Gigantes y cabezudos*!

JOAN TOMAS

Parlant amb En Sugrañes

En Sugrañes és un home alt, escardalenc, té la veu enrogallada, duu els cabells, gairebé blancs, endarrera, a tall d'artista romàntic.

En col·laboració amb l'Amichatis ha estrenat una *revue*, la qual té èxit, segons diuen.

L'hem trobat al cafè del Còmic, jugant al domino.

—Hola Sugrañes, què tal?

—Què voleu?

—Parlar-vos.

—De seguida. Espereu, que acabo.

Remenada a les fitxes, el doble sis tanca; engoleix la resta d'una copa de conyac.

—Pregunteu.

—Què tal aquesta revista?

—Per ara bé. Ve molta gent.

—S'aguantarà?

—Em penso que sí. No vull pas altra cosa.

—Plans en projecte?

—Fer més revistes. Fer-ne tota la vida. I fer-les amb l'Amichatis. Amb ell començarem les primeres.

Això ho diu molt convençut. Darrerament En Sugrañes i l'Amichatis han fet les paus, després d'estar renyits un quants anys.

—De la projectada excursió a Itàlia, què hi ha de nou?

—Hi anirem aviat. Tenim firmades les contractes fa temps. Assagem els millors quadros de *Kiss-me* i de les altres revistes estrenades al Còmic. Hem d'anar a Roma, a Milà i a Torí. Uns mesos d'excursió, ben pagats. Mentre serem fora, al Còmic posaran *Cleopatra*. En tornar muntaré una altra revista: *Voilà*. Perquè les revistes —afegeix— són, ja, una institució barcelonina. Formen part dels costums del país i cal comptar-hi. Veuieu! Més avall del Còmic hi ha l'Espanyol. Doncs bé, aquest teatre, amb tot i el menyspreu dels intel·lectuals —En Sugrañes recalca la paraula—, és un puntal barceloní. Ja no pot morir. Respon a una necessitat popular. És el teatre de català que fa la temporada més llarga, que té més èxits i que guanya més diners. Els altres teatres catalans fan just la viu-viu tot i comptar amb autors de prestigi. El Còmic respon igualment que l'Espanyol a una necessitat popular. Per això fa tants anys que s'aguanten les revistes. Avui el Paral·lel sense revista i sense vodevil seria un barri coix.

—I a propòsit del Paral·lel. Ja us he dit que els intel·lectuals el menyspreen. Doncs no tenen raó ni motiu. I heu de tenir en compte que el Paral·lel és un barri eminentment popular. Això no és pas un defecte, penso. Precisament, al Teatre Victòria es va estrenar la famosa *Auca del senyor Esteve*, d'En Russinyol, que fou un dels èxits més grossos de teatre català. Tingueu present que aquesta obra feia un feix d'anys que rodava pels teatres del centre. Els empresaris no la volien. Fou un empresari castellà, En Blasco, qui es decidí a estrenar-la. Es gastà més de vuit mil duros per a muntar-la. Al Paral·lel s'estrenà *La Marieta de l'ull viu*. Aquesta obra sembla un reflex de l'altra, però. I al Paral·lel es descabellà també la temporada del Sindicat d'Autors catalans, que acabàllaven, si no recordo malament, l'Iglèsies i En Pous i Pagès. I perdoneu que m'hagi ficat en un pla que no és el meu. Però és que el Paral·lel no és pas un barri bord. El que us he dit ho demostra de sobres. No obstant sembla que estingui interès a fer-hi passar.

—Després de l'excursió per Itàlia ens tornarem a veure i parlarem. Em penso que podré dir coses. Ara no em puc entretenir més perquè, entre fer les maletes, anar tirant amb la revista i assajar els quadros de les altres, tinc molta feina.

—Jo no em puc queixar, ni em queixo. Estreno una revista i el públic ve a veure-la. N'estreno una altra i torna. Què voleu més? El que em satisfà del tot és pensar que he conseguit fer de la revista una cosa exclusivament barcelonina. Jo també, de certa manera, contribueixo a l'esplendor del nostre teatre.

FREIXENET

Aquest número ha estat passat per la censura governativa

LA MUSICA

L'HOMME ÚNIC

Els animals abans de néixer són quan es troben més a la vora del tipus superior. Per exemple: el fetus d'un ximpanzé s'assembla més a l'home que el mateix animal adult. És a dir, que la corba d'evolució d'un individu comença en l'embrió, arriba al zenit al temps del naixement, i descendeix amb la seva vida.

Així resultaria que l'home, com més jove, més semblant seria al tipus de l'home futur, i com més vell, més tornaria a les característiques de l'home primitiu.

No entenem massa aquestes qüestions; però el que sí hem pogut observar és que els joves s'assemblen, encara que siguin de races i pobles distints. Hem conegut, molts anys enrera, un jove que no es diferenciava en res dels altres: les seves faccions eren naturals i agradables; però era jueu, i amb els anys li han anat apareixent els signes característics de la seva raça: els llavis més molsuts, el nas caigut, les bosses dels ulls; i ha perdut la gràcia i la finesa de línies de la cara.

Una altra observació vàrem fer un altre dia: no fa molt temps, va venir a Barcelona una orquestra de Madrid. Feia poc que estava constituïda, i la major part dels músics eren xicots joves; el mestre també. Ens va cridar l'atenció l'aspecte que tenien: semblaven d'aquí. Les cares, els cabells, l'alegria; igual que una orquestra de nois de Barcelona. Més tard va venir una altra orquestra, també de Madrid. Era una orquestra de nom, amb tradició, i amb molts anys de carrera brillant. Els músics eren gent madura, i el mestre també. Doncs tots ells tenien una altra fisonomia. Se'ls veia de seguida ben diferents dels d'aquí i d'aquells mateixos de l'altra orquestra, coetèrnia seva. Presentava ben manifestes les característiques racials: barbes patides i pentinades enlaire; calbes que pugen pel centre del front endarrera i no per les entrades dels costats; bigotis forts i negres; molta serietat; tal com els personatges dels quadros del Greco o de Velázquez.

Els anys marquen en els homes els distintius de les famílies, els pobles i les races; tares de la humanitat que floreixen amb la vellesa. El jove són semblants; i són la imatge profètica de l'home de demà: tot igual per tota la terra sense separació d'origen ni latitud; sense els estigmes de les races, que són com les nafres de la senectut.

Per avançar cap al tipus del poverin, cap al model que la joventut fa preveure, l'home aparta la vellesa i esborra les xarres que abans portaven els anys, i vol arribar a la mort—si és que no la pot vèncer—amb l'aire àgil i després d'una joventut permanent.

I llavors, paral·lelament, desapareixeran les marques que dividien els homes i que recordaven els clans antics amb totes les idees i manifestacions primitives i salvatges. I haurà aparegut l'home de tipus únic.

Ja no es podran dir frases com aquesta: sembla un patriarcal venerable; o aquestes altres: és un vell francès; o, s'expressa en *rancio español*, en les quals la idea de raça va unida a la de cosa vella. No hi haurà ningú que pugui semblar un patriarcal perquè no hi haurà vells de barbes blanques; esborrades les diferències racials, i vençudes les misèries de la vellesa, tampoc hi haurà el perquè de dir ni vell, ni francès; ni ranci ni espanyol.

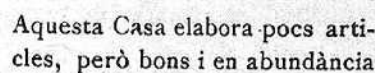
I si en l'edat de l'home únic encara es fa música, tant serà la d'aquí com la d'allà.

JAUME PAHISSA

"La Montserratina"

COQUES

Panets de pinya o de Santa Cecília

Aquesta Casa elabora pocs articles, però bons i en abundància

Comtal, 15 - Telèf. 13583

—Que és perquè estàs promès que pots petonejar la meua germana?
—Té dos rals i calla.
—En sobra un. És el mateix preu per tothom.

(Le Rive.)

Joies i pel·lotes
L. Roca
Rambla del Centre 33.
Passatge Lacarai, 2.

CINEMA I DISCOS

Coneixem ja el cinema sonor

L'èxit de la presentació del film sonor, el dia de l'estrena de *La canço de Paris*, palesa l'espectació que hi havia de conèixer la nova modalitat amb què el cinema s'ha revestit recentment, i per tant l'interès que cada cop més fort la nostra gent sent per les coses que interessin a la vida d'allò que hem convingut d'anomenar el setè art.

L'honor d'aquesta presentació escau a la filial de la Paramount aquí, per la qual cosa la felicitem efusivament. És d'agrair el zel que ha posat per dar a conèixer a Barcelona i ben aviat el film sonor que ja

Chevalier en «La canço de Paris»

recorre tot el món cercant un èxit que fa de mal augurar si avortaria ràpidament o bé coneixerà una progressió indefinida.

Puntualitzem tot seguit que una cosa és el film sonor i altra és *La canço de Paris*. No cometem, doncs, l'error de confondre un gènere artístic en si, amb un espècimen seu. Diem això perquè si haguéssim de jutjar d'aquell per aquesta primera mostra que ens ha estat ara oferta, el nostre vaticini no fóra precisament gaire falaguer; però ens trobem davant d'una de les primeres temptatives en aquest terreny quasi verge i considerant això creiem que ésser indulgent és fer prova d'intel·ligència.

Des del punt de vista cinemàtic, *La canço de Paris* és un film mediocre. La dependència en què es troben tots els elements del micròfon talla les ales al cinema veritable, el qual no pot així explotar tots els seus immensos recursos, lentament — no ho oblidem — adquirits.

Però *La canço de Paris* és un film sonor i és el que ara importa.

No podem aquí ni tan sols esbossar una estètica del film sonor i dels problemes delicats que planteja. Quelcom d'això hem vingut fent en aquestes pàgines en números anteriors i abans de rectificar alguns d'aquells conceptes creiem prudent esperar més experiències, ja que una, i de la qualitat de

la que ens ha estat oferta, és insuficient per a autoritzar-nos-hi.

Parlem de *La canço de Paris*.

El film en qüestió ens ha estat presentat parcialment sincronitzat. En aquest terreny som partidaris del tot o res, puix que anant a mitges no s'aconsegueix sinó oferir un producte híbrid gens satisfactori. Ens fem càrrec de la dificultat de l'idioma; però creiem que per aquest terreny, la cosa està perduda.

Hi ha, primer, una mena de prefaci que creiem afegit per a l'edició francesa del film. Té una certa gràcia, perquè Chevalier hi fa un discurs que sembla una improvisació. Tot seguit comença la història composta amb mires a provocar el major nombre de situacions musicals possibles. No delatrem aquí la convenció d'aquesta història; fóra massa pedantesc. Diguem només que conté i a dojo aquelles puerilitats amables, aquella candorositat benigna a què els americans ens tenen avesats.

Es admirable com Chevalier s'ha adaptat tot seguit al cinema. Decididament els aires de Califòrnia operen miracles. Té escenes força reeixides i ja que ens interessa ara l'aspecte musical, assenyalam aquella en la qual assolim fer riure aquell marrec que plora desconsoladament. És en escenes així on el cinema sonor troba el seu esmerç. El públic aplaudeix amb simpatia aquest moment reeixit.

No parlem per avui de la qualitat de l'audició, que si en certs aspectes és absolutament satisfactoria, en altres, com és la veu humana, deixa encara insatisfet.

En fi, no està malament per començar. Pensem que el cinema sonor, per assolir una certa dignitat artística, ha de resoldre encara força qüestions d'ordre tècnic. Alguns replicaran que aquests experiments provisionals més valdria que no passessin del reclos dels laboratoris. Potser tenen raó, però la gent som de mena xafardera i ho volem veure tot.

Tenim la convicció que el cinema sonor avui ja compta amb coses més reeixides que la que ens ha estat donat de sentir i que la Paramount mateixa tindrà, en el curs de la temporada, més d'una avinentesa de confirmar-nos-ho.

J. PALAU

OPINIONS

Eisenstein, l'autor d'*El cuirassat Potemkin*, té a Glòria Swanson en gran estima. Per ell, afirma és la més gran actriu de cinema.

Es un admirador d'una dona de *Paris*, de Chaplin, que considera com un dels films més substancials que ha vist.

Pudovkin sent per a l'obra de Griffith una gran admiració. Pocs com ell, diu el gran cineasta rus, han assolit un mestratge més absolut de la tècnica sense renunciar mai a un nivell dramàtic d'alta qualitat.

PANORAMA

«Mandràgora» o el triomf de la virtut

L'educació moral pot arribar a neutralitzar, a anular les influències atàviques? Els germans infectes d'una herència desastrosa poden ésser extirpats en nosaltres? Aquest és el tema del film d'H. Gallen: *Mandràgora*.

Heus ací i breument l'assumpte: El professor X vol experimentar la seva teoria afirmativa de les qüestions que acabem d'enunciar, en un cas màxim. La filla nascuda d'un criminal i d'una prostituta servirà a l'experimentació.

Diguem tot seguit que en la versió castellana d'aquest film hi ha una llacuna lamentable, ja que la intervenció que el professor X té en aquest naixement és una cosa que no es veu del tot clara. A jutjar per l'actitud de la noia quan més tard descobrim la veritat del seu parentiu, el professor és qui ha fet aquella lamentable unió possible i el culpable doncs de la naixença de Mandràgora.

Sigui el que sigui, la qüestió és que la xicota desment fortament les conjectures del professor. La seva natura sembla radicalment perversa, i per acabar de complicar la cosa el professor, malgrat que físicament ja està fet una llàstima que fa pena de veure, esdevé perdudament enamorat de la xicota, cosa de la qual, tractant-se de Brigitte Helm, ens fem càrrec. I com que la noia mentrestant s'ha assabentat de tot, per esperit de venjança atia aquesta passió turmentant el pobre vell amb la gelosia.

Finalment el vell vol matar-la, cosa que és a totes llums una injustícia, però un bell jove que fa molts dies es passeja per aquells paratges, surt a protegir-la, l'abraça i diu que la conduirà pel camí del bé. El professor es mor del disgust i s'ha acabat el roman.

La història no té gràcia, oi? Doncs el film encara en té menys. Si ens en hem ocupat és perquè després de tot és obra de Henri Gallen, qui en *L'estudiant de Praga* palesava qualitats innegables i fins un tremp poètic que és justament el que hem trobat a mancar més en el film que motiva el present comentari.

Ens en hem ocupat també en consideració a Brigitte Helm. És el millor que té el film i quasi diríem l'únic encert. Gallen no podia trobar una artista més apta per interpretar aquest rol, fet de perversitat, política i hipocresia.

El film, realitzat completament als estudis. Aquests revelen una pobresa lamentable. Alguns decorats fan realment llàstima. Semblen muntats en una sala i alcova.

La màquina, sempre empotrada. Estem persuadits que hi manquen fragments. Potser la cinta original reveli algun valor que ara, i almenys en una sola projecció, no hi hem sabut copsar.

Pantalles de l'Exposició

Esperem que molt aviat la pantalla del Palau de Projeccions servirà per alguna cosa. És imminent la projecció en aquella de la revista sonora *Barcelona Trail*, en la qual un bon nombre de «stars» de Hollywood dirigeixen en la parla de Cervantes uns quants mots al públic barceloní.

Mentrestant recordem que aquella pantalla no és l'única existent en el Certamen. La més important de totes és incontestablement la que hi té instal·lada la *Caixa de Pensions*, en la qual es donen sessions contínues de cinema de formació social. La sessió a la qual assistirem dies passats la trobarem excel·lent. Els films, ben projectats, eren fets amb cura i amb la suficient amenitat perquè un públic heterogeni i desproït de cultura pugui seguir-ne la projecció amb certa delectança i curiositat.

La utilització pedagògica del cinema és aquí a casa nostra una cosa quasi inèdita, i cal doncs aprofitar qualsevol avinentesa per a felicitar aquells que tenen iniciatives i les realitzen en aquest camp tan fructuós.

Poguérem també assistir a una projecció al stand «Cinès». Aquestes són fetes a plena llum i un hi té doncs l'oportunitat de contemplar el públic, contemplació que és, us assegurem, d'allò més pintoresca. Gireu-vos d'esquena a la pantalla i esgaurdeu l'expressió fisiognòmica de tota aquella multitud absorbida per l'espectacle que li és ofert. Canvis bruscos i superlativament expressius dels rostres tots que palesen la presa que l'espectacle té damunt dels seus ànims. Amb quina ingenuïtat, sense cap mena de restricció, es lliuren les impressions d'ilaritat, de sorpresa, d'inquietud, etc.

Al costat mateix de «Cinès» hi té encara una pantalla diminutiva («Pathé Baby»). La projecció és tan defectuosa que sols perquè és gratis es pot un estar de «rebenjar-ho». Almenys el dia que hi projectaren aquell immortal «ballet» que és *Charlot Emigrant* més que veure les escenes podríem dir que les endevinàvem.

«Stands» de cases distribuïdores només hi hem sabut veure els de *Seleccions Capitol* i *Artistes Associats*.

Cinèromans, a la secció francesa, fa una exhibició de fotografies remarcables de films de Barancelli, Feyder, René Clair i Germaine Dulac. En mig de la producció abundosa, la selecció aquesta mereix una felicitació.

En aquesta mateixa secció, un senyor molt amable que amb un zel extraordinari ofereix butaques a les senyores, dona de tant en tant projeccions amb una maquineta diminutiva. Hi veírem una còpia francesa d'un film molt divertit de Harold Lloyd.

Ja ho sabeu, doncs; quan us facin mal els peus de tant pujar i baixar o bé plogui, fiquen-vos al Palau de Projeccions. Sempre hi podreu veure bé o malament algun film aprofitable.

M. MARIBEL

Pau Leni ha mort

DISCOS

L'il·lustre realitzador de *L'home de les figures de cera* acaba de morir. Amb ell perd el cinema un dels homes més originals i talentosos.

Pau Leni començà les seves tasques cinematogràfiques cap a l'any 1917, com a decorador, puix el seu ofici era la pintura. Esperit inquiet, original, amant de totes les novetats pictòriques, entusiasta de Dürer. Més tard, al cap de quatre anys de freqüentar els estudis, l'ambició de dirigir, que feia temps el dominava, pogué ésser satisfeta. Trobà una oportunitat i féu el seu primer film: *L'escala de servei*.

Pau Leni aportava a aquesta tasca una sèrie de qualitats genuïnes. Per damunt de tot, una comprensió de la llum de primer ordre. Ja aquestes qualitats eren manifestes en la seva tasca teatral en col·laboració amb Max Reinhardt. El dominava un sentit impressionista dels espectacles, un amor violent per a tot el que parlava de misteris, d'angoixa i de patètic dolorós.

Hem pogut apreciar a bastament aquest temperament en l'obra esmentada més amunt: *L'home de les figures de cera*, l'estrena de la qual no tingué lloc a Barcelona fins al cap de quatre anys d'haver estat produïda.

Aquest film senyalà el seu autor a l'atenció dels americans i pogué ésser contractat per la Universal, empresa a les ordres de la qual ha treballat fins ara.

Utilitzant la magnífica organització i expansió del cinema americà, la seva obra esdevingué tot seguit popular.

Amb *El llegat tenebrós* realitzava una obra mestra en el gènere misteriós i terrorífic. Aquest film és una curiosa transposició dels tòpics habituals a Edgar Poe i Maeterlinck. Sentiment de presències invisibles, aspecte fantasmagòric dels objectes més casolans, tot això assolit per una sèrie de troballes en l'emplaçament de la màquina i en la solució d'angles visuals originalíssims.

L'èxit d'aquest film el portà a reincidir dos cops en el gènere, produint successivament *El lloro xinès* i *El teatre sinistre*, presentades a Barcelona per MIRADOR i el B. F. C. respectivament. Per bé que força interessants, no són tan reeixides com la primera.

El teatre sinistre serà estrenada públicament l'actual temporada.

Encara produí *L'home que riu*, de la qual ens hem ocupat aquí ja algun cop. És una obra de gran envergadura que conté fragments esplèndids, per exemple la fira popular, el concert. Pateix, però, d'una certa sensació de fatiga i d'una manca de ponderació.

Amb Pau Fejos i H. Pollard, era ell un dels puntals més considerable de la Universal.

J. P.

Ja ho sabeu...

— que Douglas, Chaplin i John Gilbert surten com a «extras» en un film de Marion Davies que es titula *Miratges*?

— que aquest film és obra de King Vidor, el genial director de *I el món camina*?

— que Marion Davies és en la seva vida privada tan divertida com ho és a la pantalla?

— que Leupu Pick ha enllestit ja el final del *Napoleón*, la primera part del qual realitzà Abel Gance?

— que veurem aquest any el film de Pudovkin: *Tempestat sobre l'Àsia*?

— que Benito Perojo treballa en l'adaptació cinematogràfica de *La bodega*, de Blasco Ibáñez?

— que el primer «talkien» de Menjou porta per títol *Maneres d'estimar*?

Lavabos Cardona Vergara. 1

L'obra completa de Beethoven, a poc a poc, però amb tota garantia, va essent portada al disc. Enregistrades ja les obres cabdals, que han passat els llindars de la popularitat, el gramòfon cerca les altres obres, de menys elevació si es vol, però més d'acord amb les seves possibilitats actuals.

De totes les simfonies de Beethoven la que millor pot ésser base per a un bon disc és la *Vuitena*. Desenvolupada tota ella en un ambient de calma, no presenta els contrastos sobtats d'altres obres ni efectes de complicacions orquestrals que el gramòfon no pot detallar sempre.

Sense assolir les altures de la *Novena* ni amb la impetuositat gairebé furiosa de la *Setena*, també sembla cercar la joia amb mitjans més planers i senzills que per la seva gràcia fan de tota l'obra un seguit *scherso*. Cal confessar que el mestre Franz Schalk amb l'Orquestra Simfònica de Viena l'han traduït amb un moviment admirable, fruit d'una interpretació tota lloable.

Hom podria retreure a l'enregistrament certs defectes de claredat en el primer temps, però que desapareixen tot seguit en els altres temps. El segon disc, que conté el conegut *Allegretto*, sona admirablement permetent copsar tota la seva gràcia. Al final de l'obra la impressió és prou clara pels acords seguits i persistents que clouen gairebé sempre les obres de Beethoven i que tant provoquen l'entusiasme.

La Companyia del Gramòfon té cura de confiar l'execució de les obres que omplen els seus discos a les entitats que per les seves circumstàncies ho poden fer amb més autoritat.

Abans, per a l'obra de Turina *La oración del torero*, donada en quartet, cuita a cridar el Quartet Rafael, conjunt instrumental força remarcable. Ara és l'Orquestra Filharmònica de Madrid que porta al disc aquesta mateixa obra ampliada per al conjunt orquestral, on poden copsar-se millor els detalls d'aquesta obra evocativa, tota melodia i que, encara que fàcil de construcció, l'aguantava una inspiració de bon gust.

A la música instrumental no hi pot mancar el disc de Kreisler, aquest més amb dues menudències que només aguantava el seu art famós: *La dansa de les donzelles* i *El Rosario*. No obstant els bons efectes que mb la doble corda obté amb aquesta última obra, preferim el ritme elegant i vienes que sap donar Kreisler al primer fragment: *La dansa de les donzelles*, i que s'escau més al seu temperament.

Rubinstein, el pianista del gran públic, temperament impetuós, i que demostra una predilecció ben manifesta per Albéniz, omple un disc amb *Evocación* i *Córdoba*, d'aquest autor, dues obres en les quals podria haver-nos enlluernat amb interpretacions truculentes; però li hem d'agrair la seva discreció en passar al disc. Especialment *Evocación* l'hem escoltat com poques vegades, interpretada amb una expressió molt ben sentida. Cal afegir que el disc, tot i tractar-se de l'enregistrament del piano, es comporta perfectament.

Segovia, l'artista dels exquisits, per la seva forma suau i delicada de tractar el seu instrument, ens dona dues obres de Torroba d'agradable frescor popular, un *Preludi* i el *Fandanguillo*, dedeliciós moviment.

J. G.

Simfonia núm. 8. Beethoven. Orquestra Filharmònica de Viena. — Cia. del Gramòfon, AB 451/2/3.
La oración del torero. Turina. Orquestra Filharmònica de Madrid. — Cia. del Gramòfon, AB 466.
Danza de las doncellas. — Friml. Fritz Kreisler. — Cia. del Gramòfon, DA 992.
El Rosario (Nevin). Id. id. — Id. id.
Evocación. Albéniz. Arturo Rubinstein. — Cia. del Gramòfon, DB 1266.
Córdoba. Id. id. — Id. id.
Fandanguillo. Torroba. A. Segovia. — Cia. del Gramòfon, AA 152.
Preludio. Id. id. — Id. id.

DISCOS Broadcast

El major stock

Preus únics a 5 i 6'50 pessetes

CASA ALEMANY

Via Laietana, 39 - Tel. 12756 - BARCELONA

— D'això tan 'orrorós en diu el pentinat a la Joana d'Arc?
— Sí, senyora. Joana d'Arc camí de la foguera. Que no heu vist la Falconetti al cine?

(Le Rire.)

EL DISC DE LA RAÇA

Si desitgeu comprar un bon aparell portàtil, recordeu el nostre model

MIRAKEL

Preu: 330 ptes.

DE LES ARTS

COMENTARIS DE L'EXPOSICIÓ EL GRES

IX

Avui començarem la ressenya per un dels pavellons més agradablement moderns de l'Exposició: el de la casa «Uralita, S. A.», projectat per l'arquitecte parisenc Ch. Siclis (autor del flamant Teatre Pigalle) i executat sota la direcció de l'arquitecte barceloní A. de Ferrater.

En aquest pavelló, la nova modalitat arquitectònica és còpsada amb remarcable sensibilitat. I això és la característica més essencial que ha de procurar assolir la construcció contemporània, car amb la simple

Estadi. Cabuda, com ja sabem, per a 60.000 persones. Després del de Wembley — 100.000, segons diuen — asseguren que és el més gran del món.

D'antuvi agram, doncs, aquests propòsits reeixits de grandesa.

Comentarem l'Estadi sota tres aspectes primordials entre els quals hi ha una certa independència: l'estil arquitectònic, el tractat de les pistes i la visualitat.

L'espectacle d'un estadi d'esports, per bé que d'origen en aquella civilització tan acre-

vant el 60.000 espectadors (fa bonic aquest 6 amb tants zeros al darrere), l'Estadi «en-sorrà», com vulgarment es diu. I, naturalment, serà un gran dia pel nostre esport.

Si en el tractat de les pistes he trobat el projecte gairebé immillorable, prego que se'm permeti anotar algunes observacions a les condicions de visualitat de l'Estadi.

Comencem per la planta. En totes les graderies de tots els estadis del món els costats rectes són tangencials a la corba que tanca la planta en els extrems, la qual, generalment, és circular o, en algunes, el·líptica, però sempre hi ha un acord entre les dues superfícies de les graderies. En el nostre és l'únic que per comptes d'un acord hi ha una intersecció en la unió dels costats rectes amb els corbats (graderia superior).

La justificació d'aquest traçat, potser, està en una major visualitat per a la pista dels 200 metres, car si la forma és la corrent, com a Wembley, per obtenir aquests 200 metres lineals cal soterrar la pista per sota la graderia, o bé canviar la forma de la planta com en el Pershing de París.

Aquesta bona qualitat del nostre Estadi és en perjudici de la bellesa espectacular de les graderies i de la visualitat d'una part del públic: tots els espectadors situats en el costat recte i pròxims a la corba estan col·locats amb molta més deficiència que en qualsevol altre estadi on l'acord és gradual. I sort, encara, que els dos costats rectes són lleugerament corbats com el d'Atenes.

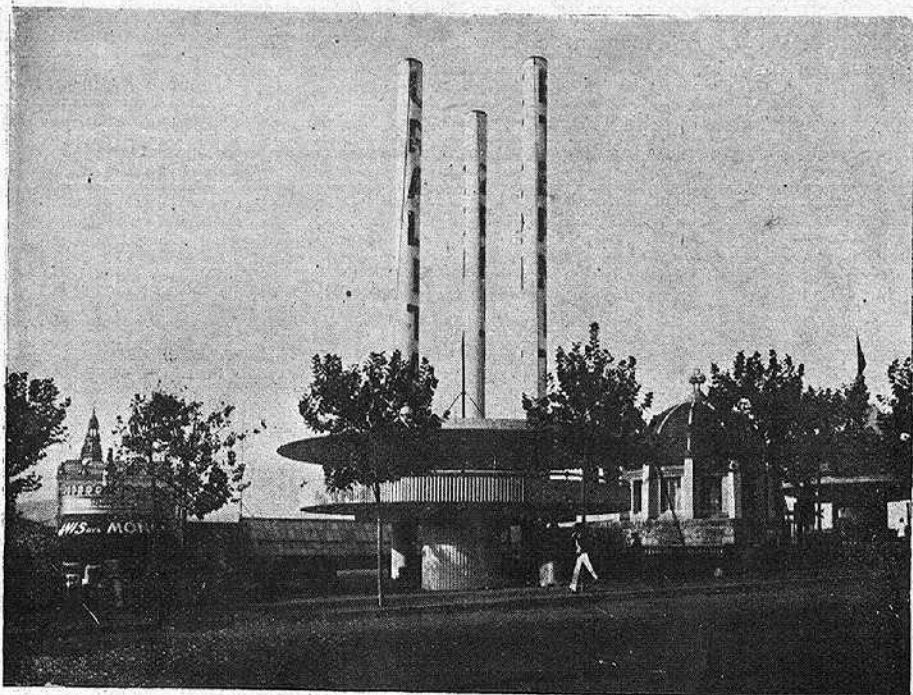
Ara, observem una secció vertical de les dues graderies superior i inferior, separades per una paret. La primera fila de la inferior preferiria que s'elevés, tan sols fos mig metre, del nivell de la pista; i la pendent d'aquesta graderia, em sembla insuficient. La paret de separació és prou alta per intentar una major pendent de la inferior sense que els espectadors que hagin de transitar per el pas terminal puguin molestar els de la primera fila de la graderia superior. Això, podria ésser una convenient reforma a estudiar. Jo recordo que el dia de la inauguració de l'Estadi estava situat, en la quinta fila d'aquesta graderia inferior i d'aquell memorable partit entre la Selecció Catalana i els campions anglesos en conservo una agradable visió de xuts emocionants i un vulgar espectacle, a primer terme, de clatells humans de tota mena.

Diuen que el perfil d'aquestes graderies és aproximadament parabòlic com en les modernes construccions per a espectacles, però potser l'inconvenient està en la situació de l'espectacle: per un teatre, segurament, que la pendent d'aquesta graderia inferior és ajustada, però com que els actors d'un estadi treballen en una escena més baixa, la visual de l'espectador necessita un punt de vista més elevat. Per això en la graderia superior la visualitat és perfecta.

Hi ha altres aspectes ben solucionats en aquesta construcció: la circulació, sortides, serveis annexes i les millors condicions que pot desitjar un atleta de fama per a lluir la «forma».

Agram, doncs, als directores de l'Exposició l'haver projectat una obra de gran envergadura i si hem insinuat algunes reserves és perquè ens dol que la seva realització (particularment en l'estètica de l'edifici) no correspon a la magnificència de la concepció.

MÀRIUS GIFREDA

Pavelló de la casa «Uralita, S. A.»

lògica no anirem gaire lluny. Però una sensibilitat no sols epidermàtica, sinó també profunda, assolida per una expressió emotiva dels elements arquitectònics.

La gràcia d'aquest pavelló està en jugar amb traça una sola mena de superfície geomètrica: la cilíndrica; amb la qual aconseguim una vertadera originalitat plàstica, sense altres accidentacions ni mitjans que els ocasionats per la conjugació de la simple bellesa d'una superfície elemental. I, per altra banda, l'obra de Siclis és també remarcable perquè la seva expressió és sols indicada per la finalitat a complir. Trobareu altres pavellons dintre el recinte, que, segurament, situats en altres llocs, tant podrien servir per torreta d'esbarjo com per vendre cacauets; en canvi en el pavelló «Uralita» no hi veig altre funcionament més adequat que el destinat.

D'aquest pavelló, l'únic que ens dol és el seu emplaçament. Millor dit: és de dolre que la proximitat d'uns quioscos vulgars molesti la visual i perjudiqui, per tant, la contemplació.

No sols per aquest pavelló cal concedir a la casa «Uralita, S. A.», la merescuda lloança, sinó també per tots els altres stands, exhibits en diferents palaus, en els quals un bon gust depurat ha estat la seva norma.

ditada que ni cal anomenar, és essencialment de l'època actual. I per això és de bon sentit — i ben justificat — expressar la seva plàstica amb elements d'arquitectura nova. A Lió, per exemple, l'intelligent constructor Garnier va edificar un bell estadi... i tants d'altres.

La façana del nostre Estadi, per bé que projectada amb fórmules estereotipades de qualsevol mena, és vertaderament admirable per les futures possibilitats que pot aconseguir: així com avui aquesta façana serveix per un estadi, podria — en cas de convenir el dia de demà — representar (i amb molt més èxit) qualsevol círcol recreatiu provincial per a gent «acomodada». La nostra felicitació, doncs.

Referent al segon aspecte, la nostra felicitació és sincera i particularment per la solució en el tractat de la pista per carreres de 200 metres. Ens plau anotar que de tots els estadis de forma tancada i longitudinalment simètrica, el de Montjuïc és el que millor ha solucionat aquesta pista. Les altres pistes de carreres, salts, llançaments, jocs, etc., tenen les més bones condicions per a batre tots aquells rècords emocionants, els quals, ara per ara, sols hem vist en lletra impresa.

El dia que un atleta nostre rebaiix un quint de segon qualsevol rècord mundial da-

Una casa que s'estimi, avui, ha d'oferir als ulls del visitant la presència del gres. Un propietari o un amateur escaient el presentat sobre un pedestal, o entre la vau-xella o nimbant la superfície d'un moble. El gres s'ha tornat una cosa elegant, exigent i costosa. S'ha classificat com una de les expressions artístiques el valor de la qual pervé tant de la qualitat de la matèria com de les dificultats de treballar-la. Té condicions de voluptat i sensibles performances que el fan estimable. És suau al refec de les mans i equilibrat en el marc obert de les cambres i els salons. Comporta mínimes utilitats precioses — flors, essències, etc. —

un camp d'experimentació valuósíssim. Primer començà imitant diversos objectes i de guany en guany anà transformant-se fins arribar a la creació d'una cosa nova.

Per això els japonesos, que són inferiors en ceràmica, són, en canvi, superiors en gres.

La diferència entre el gres i la porcellana s'explica perquè aquesta és transparent i és el resultat d'una composició de terres que vitrifiquen blanc, mentre que el gres pervé d'una composició de terres que vitrifiquen gris i opac. De més a més hi ha que la porcellana té sonoritat i el gres no; és a dir, no la té tan neta.

Les porcellanes japoneses tenen l'avantatge de posseir blancs especials, menys purs si es vol que els blancs occidentals, però més bells. Els nostres blancs — recordem els de bugada — són el resultat d'un treball químic que els lleva tota qualitat. Cal afegir, però, que potser són cercats amb aquesta intenció.

Sigui el que sigui, nosaltres trobem en la impuresa dels voris i nacarats japonesos una gràcia que mai no hem sabut veure en la puresa química dels blancs occidentals.

Abona el procés de superació del gres entre els xinesos i sobretot entre els japonesos, pel que uns i altres demostren d'ésser sensibles a la bellesa de la matèria. Aquesta sensibilitat arribava a tal extrem que quan es trencava un gres o una porcellana, agafaven els bocins i els muntaven amb or i argent i se'ls posaven a sobre en forma de collars o els posaven a les seves col·leccions.

Avui a Europa, els únics que es dediquen a la producció del gres són els alemanys, una petita selecció de francesos i el nostre J. Llorenç i Artigues.

Dels francesos, els qui hi demostren un talent especial són Lenoble, Dequeuer i el degà Delaerche.

Els dos primers s'inspiren en la ceràmica oriental a través dels assaigs dels ceramistes alemanys. Sobretot darrerament.

Delaerche, per bé que molt influenciat de l'època del 900, compta al seu favor una col·lecció d'esforços lloables.

Llorenç i Artigues és fill dels Museus Guimet, Cernuschi, British i Victoria Albert. Coneix la Xina i el Japó al través d'aquestes expressions.

Ni els alemanys, però, ni els francesos, no conceben el gres amb la puresa de Llorenç i Artigues.

Els primers aprofiten massa les troballes que fan i això a voltes els allunya del camí inicial i per bé que els resultats siguin estimables, no tenen la puresa que caldria.

Quan es crea un esmalt o un color, es fa obra d'artista, però quan es cau en el risc d'aplicar-los d'una manera corrent, l'acte llavors esdevé mecànic i l'art desapareix.

El cas curiós de J. Llorenç i Artigues és que fa coses de factura xinesa de les quals està enamorat gairebé sense ni haver-les vist. I de l'obra feta en aquest sentit se'n desprèn una deliberada intenció de fer-ho així.

Com a mot final direm que el gres, avui, potser per les dificultats que exigeix la seva elaboració, no compta encara amb gaires artistes que hi dediquen el seu esforç.

RAMON XURIGUERA

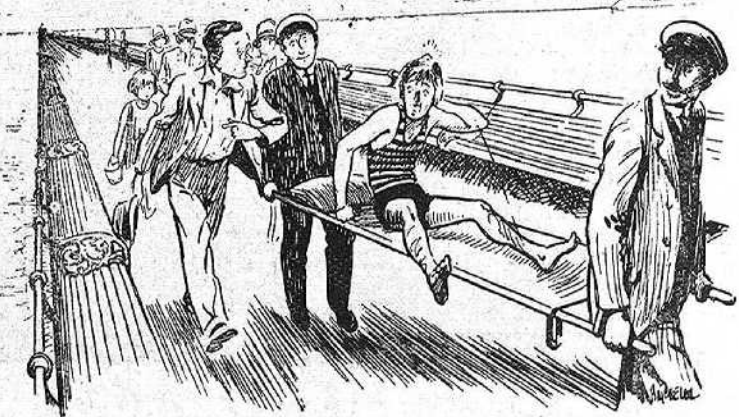
Gres de Llorenç i Artigues

i pot així mateix ésser oblidat sobre els mobles, encanant el joc estètic a la seva presència. És prou sever per no despertar el mal gust i prou fi per no obstaculitzar no importa quines harmonies.

El gres és un producte oriental. L'origen de la seva bellesa cal cercar-lo entre els japonesos. També els xinesos el treballaven, però els primers tenien sobre els segons l'avantatge d'haver-lo elaborat amb matèries riquíssimes. La competència entre els germers del Japó fou possible aquest afany de produir tipus reeixidíssims d'aquest gènere que cerca amb la integració de matèries riques la imitació de les matèries pobres.

Tota aquesta competència que arribà a donar al gres una categoria insospitada, té el seu origen en una mena de cerimònia religiosa. Segons sembla, aquest era el càrter que tenia entre els japonesos l'acte de pendre el te. Així s'esdevingué que un emperador, trobant la porcellana massa luxosa per esmerçar-la en semblant ritual, decidí de pendre el te en recipients de terrissa ordinària. I a partir d'aquest moment comença la superació del gres.

Aquest ja existia abans, però com que cap estímul no venia a arrancar-lo de les fórmules habituals que li donaven caràcter, aquest era tan ordinari que ningú no el prenia en consideració. Condemnada que fou la porcellana, el gres presentà llavors

— On sóc? Què ha passat?
— T'has tirat a l'aigua justament quan la marea es retirava, i res, un nyanyo al cap.
(London Opinon.)

LA MODA

— Un parell de lligacames, vol fer el favor?
— Que les desitja igual que les que porta?
(Berliner Illustrirte Zeitung.)

El fotògraf. — Què desitja, senyoreta?
La clienta. — Voldria que m'ampliés aquesta fotografia, però la boca deixi-la tal com està.
(Passing Show.)

“LA PÈRGOLA”

EL RESTAURANT DE MODA

Situat
davant la meravella d'aigües lluminoses
prop del Gran Brollador

COBERTS A 12 PESSETES
BANQUETS

ORQUESTINA VERDURA

Telèfon 33924

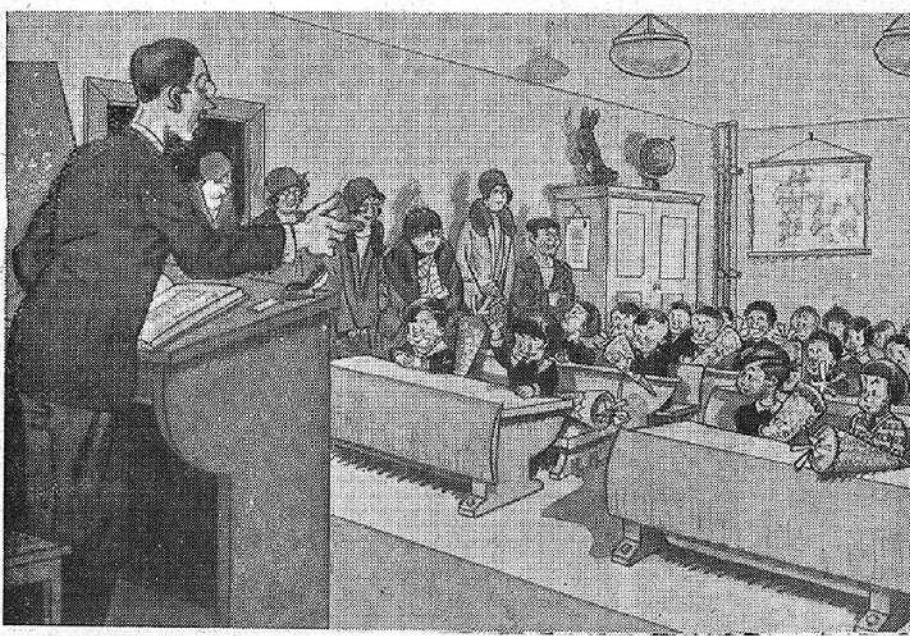
LA MODA

— No siguis malpensat. És un «polisó».
(Le Rire.)

RAMON BES & C.^a

Maquinària, Tipus, Filetatge
de bronze, Tintes i utilitatge
per les Arts Gràfiques

Agullers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA
Telèfon 15524 - Apartat 896
Direcció telegràfica: DANIBES

PRIMER DIA DE CLASSE

Professor. — Hi ha algun alumne que vulgui preguntar alguna cosa?
Peret. — Quan comencen les vacances?
(Berliner Illustrirte Zeitung.)

GRAN SASTRERIA LAIETANA

LA DEL RELLOTGE

ELEGANCIA - PROMPTITUD - ECONOMIA

Extens i variat assortit en les novetats que la moda imposa
Veritable i garantitzat tall americà

Trajos estam i fresc, a mida, des de . . . 75 pessetes
Pantalons tennis a mida, des de . . . 18 a 115 »

TALLADORS DE PRIMER ORDRE

40, VIA LAIETANA, 40

TELÈFON 12446

Feu fer els vostres gravats en la UNIÓN DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

Exposició Internacional de Barcelona

Oberta fins a les dues de la matinada

Palau Nacional

ENTRADA AL MATI GRATIS
ENTRADA A LA TARDA 0'50 PTES.

Han estat posats a la venda els carnets de 25 entrades, al preu de 22,50 pessetes.

Aquests carnets són vàlids per a tots els dies. Es tallarà una entrada del carnet els dies que valgui una pesseta, i els dies que l'entrada al recinte sigui de dues pessetes es tallaran dues entrades dels esmentats carnets.

Les persones posseïdors de carnets antics d'entrada al recinte de l'Exposició podran fer-ne ús, des d'ara, en la forma següent:

Els dies que l'entrada al recinte de l'Exposició valgui dues pessetes, per cada fulla només podrà entrar una sola persona.

Els dies que l'entrada al recinte sigui d'una pesseta, per cada fulla podran entrar dues persones.

Durant els dies de la reunió del Jurat i instal·lació d'obres per a la segona sèrie, restarà tancat el PALAU D'ART MODERN. La reobertura s'efectuarà durant els primers dies d'octubre.

Poble Espanyol

NOTES. — El públic no podrà entrar al recinte amb cistells, farcells ni paquets voluminosos.

No serà permès de menjar en els bancs, jardins, places, escales, etc.

La consigna per als farcells petits queda establerta a les portes de la Plaça d'Espanya, fora del recinte.

Ha estat posat a la venda al públic el carnet per a tota la temporada, al preu de 70 pessetes.

Cada dia, llevat dels divendres a partir de les nou de la nit, l'entrada al recinte de l'Exposició serà d'UNA pesseta.

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vosté pateix d'Albuminúria, Litiasis
úrica (mal de pedra), Bronquitis paron-
quimatoses, Nefritis crònica, es curarà
radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133

Anunciar

MIRADOR

és donar a conèixer
un producte
per tot
Catalunya

— Ara que ja tinc els bitllets, dos seients guardats prop de la finestra i tot l'equipatge col·locat, no vols marxar amb aquest tren?
— No pot ser de cap manera. Hi va una dona amb un barret exactament igual que el que porto.

(London Opinion.)

Visiteu a l'Exposició el carro de

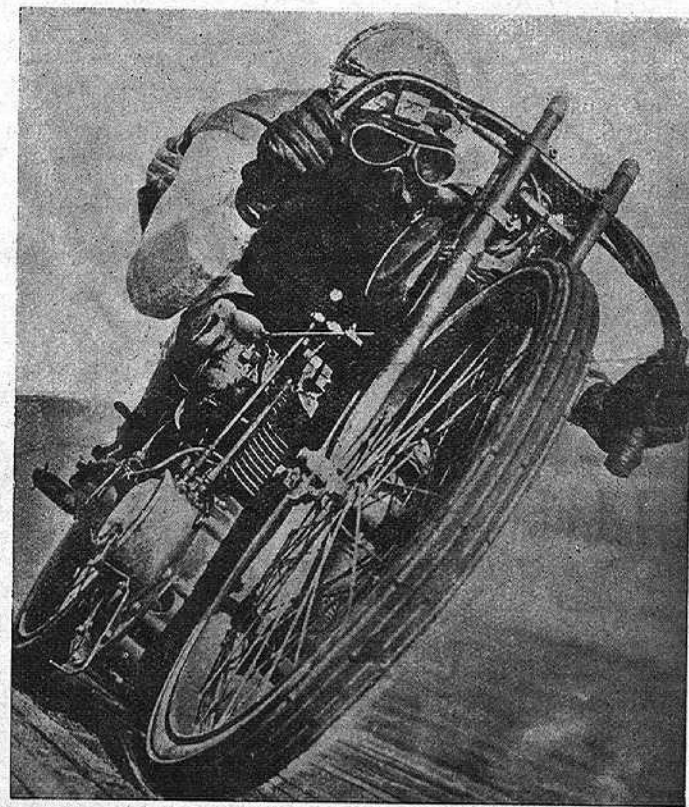

Caricatures pròpies: 10 ptes. Caricatures Exposició: 35 ptes.

Av. del Marquès de Comillas (davant el Poble Espanyol)

Telèfon 34482

BABY-LAX EL MILLOR LAXANT-PURGANT

SUBSCRIVIU-VOS A LA

GASETA DE LES ARTS

DIRECTOR: Màrius Gifreda

ART ANTIC: Joaquim Folch i Torres

ART MODERN: Rafael Benet

ABONAMENT

Un any: Barcelona, 17 ptes. — Península, 18 ptes.

Un trimestre: Barcelona 6 ptes. — Península, 6'50 ptes

Redacció i Administració: VIA LAYETANA, 37 - BARCELONA

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèg.: "CARBUROS"

Mallorca, 234
BARCELONA

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Cor-
cubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques
a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques
a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i
FERRO-SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peses
seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL
de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS,
MANOMETRES, materials d'aportació per la
SOLDADURA AUTOGENA

Pressupostos, estudis, consultes i assaigs, gratis

Subscribiu-vos a MIRADOR

SETMANARI CATALA

Polai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En

que viu a

carrer

n.º

se subscriu a MIRADOR

pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

de

de 19

Signatura

AFISA

Laietana, 18, pral., B

Director

Carles Ossorio

Autoritzacions per
a noves indústries

Noves instal·lacions
canvis i trasllats

Certificats de
productor nacional

Expedients de protecció
de l'Estat

Representant especial
a MADRID

Contribució industrial
territorial, utilitats

URALLITA